

December 16.

Heti újság

Csor István felvétele

A karácsony előtti utolsó hétfőn magyarok százai vettek részt Antal Józseftől, a Magyar Köztársaság első szabadon választott miniszterelnökétől.

Péntek reggel az Országgyűlési palatérmenben ravatalozták fel a bormányi nemzeti színpadon a Magyar Köztársaság első szabadon választott miniszterelnökét, a köztársaság és az egyházak képviselőit, valamint a budapesti diplomáciai képviseletek tagjai tisztelegtek az elhunyt kormányfő előtt. Péntek déltől szombat hajnalig negyedmillió gyászoló magyar – határon innen és túlról érkezett – bonfűrészünk jött el a Parlamentbe, hogy hosszú és türelmes várakozás után elbúcsúzzon Antal Józseftől. Szombat délelőtt a Magyar Demokrata Fórum tisztségviselői és országgyűlési képviselői tisztelegtek pártjuk elnökeinek koporsója előtt, majd a gyászszertartásra érkezett külföldi delegációk rótták le kegyeletüket a miniszterelnök ravatalánál, közöttük Al Gore, az Egyesült Államok alelnöke, a szlovák köztársasági elnök és miniszterelnök, Frantisek Gruska, a holland kancellár, Ruud Lubbers holland kormányfő, a brit miniszterelnök megbízottjaként Margaret Thatcher brit kormányfő, Lech Walesa lengyel elnök, a finn és a norvég kormányfő. Helmut Kohl német kancellár péntek este rótt le kegyeletét régi, igaz barátja koporsója előtt.

Szombaton a déli barátságos kondulásakor helyezték el Antal József koporsóját az Országgyűlési palatérmen előtti felállított ravatalon. A Kossuth Lajos téren összegyűlt mintegy száz ezer ember előtt Szabad György, az Országgyűlés elnöke, majd – a világ magyarsága nevében – Sütő András erdélyi író mondott búcsúbeszédet a ravatalnál. Ezt követően kezdetét vette az egyházi gyászszertartás, amelyet Bolberitz Pál címzetes apát, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának dékánja celebrált. A gyászszertartás után a kormányfő koporsóját befektették a voutatla díszfalra helyezték, s a százszoros gyászmenet elindult a Kerepesi temetőbe.

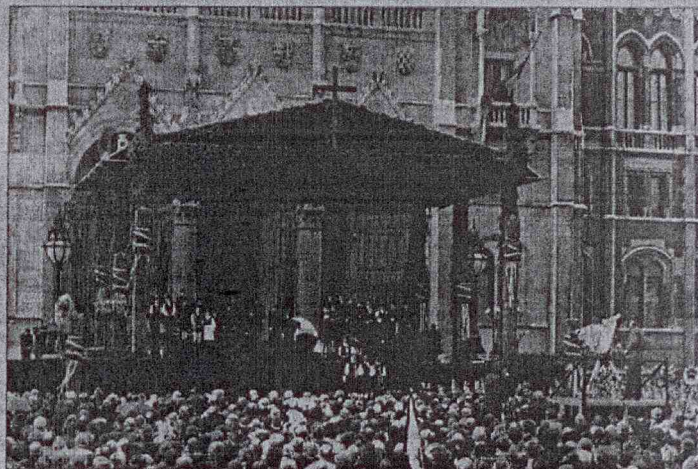
Antal József koporsóját végső nyughelyre, Deák Ferenc mauzóleuma közelében ravatalozták fel. A miniszterelnök sírját Bolberitz Pál beszéneltte, majd a bazalt és baldron tül egyháziak vezető képviselői búcsúztak Antal Józseftől: Paskai László bíboros-prímás, esztergomi érsek, Hegedűs Loránd református, Harmati Béla evangélikus püspök, Schabert József görögkatolikus, majd Tóth László nagyváradi református püspök. Az egyháziak képviselőinek búcsúbeszéde után a koporsót a sírba helyezték, s Antal József sírbanjárás körülvették a gyászoló egy kyerlyt. Szombaton és vasárnap is késő este bú magyarok százai járultak a nemzeti sírhoz, és vettek részt végső búcsút az elhunyt miniszterelnöktől.

f. s.

... és fölámadt az ötödik napon. A város, az ország ment, vonult utána méltóság-teljesen. Erőt idézve, roppant erőt, amely egy ideig lebénítható, letagadható, de meg nem semmisíthető. Mert létező és örökké megújuló hatalom, az igazság hordozója. Nagyon is törvényszerű, hogy két vers sorai kezdtek fölérősdni bennünk már akkor, amikor Szabad György mondta a gyászbeszédét. Szavai láttatón bizonyította százazrek jelenléte: nemcsak megrázta, fel is rázta a nemzetet ez a halál. Mi pedig arra gondoltunk, hogy a miniszterelnök odakerült ezekben a pillanatokban és ott magasodik fölénk. A halottak élén. Tragikusan eltávozott magyar miniszterelnökök élén, és ahogy fölérősdtek a dobok, és végigrengették a várost keményen, majdhogynem félelmetesen, ahogy kopogott dobhártyánkon a fekete jégverés, azt is érzékeltük: Nekünk Mohács kell, százszor, újra, s lehet, hogy akkor sem tanulunk? De akkor is az igazság legmélyéig megrendítőek a költő szavai:

Most a Mezőn Mindenki veszti
S vér-felhők futnak szabadon
S hű csapatomat most leitem meg,
Most leitem meg a csapatomat,
Az Eleiből kikényszerítet.

Mert ki kényszerítette oda a téli napon a fekete éjszakába, a didérgősbe azt a negyedmilliót, akiknek többsége nem a fölétből állt oda dideregni, türelmesen várni a hosszú sorban. Hanem éppen azok álltak ott, akiknek a sorsa nehezebb lett. Miként az ugyancsak melbevágó őszinteségű, elnémitott interjúból hallhattuk, az ország kormányosa 1990 őszén nem ígért fölétet, hanem nehezebb esztendőket, küzdelmet, munkanélküliséget. Hiszen ha valaki, ő tudta, a nagy lelki és gazdasági rombolás után micsoda romokat kell eltávolítani. Tudta és ki is mondta: aki más-

ról beszél hatalmi vagy egyéni érdekből, az nem mond igazat. Meg kellett halnia Magyarországon a szabadon választott magyar parlament által szabadon megválasztott magyar kormány miniszterelnökének, hogy három éve fölvevett beszédét közvetítse a televízió. Ahogy a halálra készülő gyóntató Bolberitz Pál is mondta: téher vértanúság kellett ahhoz, hogy az ország meghallja miniszterelnöke szavait. De azért ezeket a szavakat sokan megjegyezték.

Ez volt az az erő, amely ott ragyogott Sütő András szavainak foglatában is, ez volt az a méltóság, keserves igazság, ami egybetartotta és fegyelmelte türelmében a nemzetet, méltóságot adott a sorban állóknak. Ugyanaz a szellem szállta meg a várost, amely 1956-ban az áldozatok számára gyűjtötte és őrizte – az őrzetlent! – pénzt a járdán lévő dobozban, amiből senki sem vett el, csak hozzálet; ugyanaz a szellem, amely a betört kirakatból a házelügyelőkhoz mentette az értékeket. Fölámadt, és elfoglalta a várost, az országot, a határokon is föl sugárzó nemzeti méltóságudat. Ilyenkor kell mondani, bármily gyászos is az alkalom: Szép volt, magyarok! Szép vagy, Magyarországi Gyönyörűvé tett a fellismerés, az eszmélés világossága. Mert ez a halál leleplezte a „közvélemény-kutatás” hazug szondáit. Százazrek bizonyították, hogy végül is nem némithatták el a szavait a televízióban, sem másutt, az emberek meghallották, és most már a léten túli csöndből is fölhangosodva hallhatják jövődőlő igazát. A kezdettől a teljes felelősség súlyát érzékelő és vállaló kormányfő szavait. Igen, ez a két vers jutott eszünkbe. De ne is feledjük el, emlékezzünk rá később is! Zengjétek, dörömböljétek, gyászdobok, és mi is mondjuk némán vagy éppen kiabálva a költővel, mondjuk a verset, a Nekünk Mohács kell című vers sorait Ady indulatával, mondjuk és váljon vérünkkel, lelkünkkel minden sora, mert ha elfelejtjük, elvesztünk:

Ha van Isten, földtől a fényes égig
Rángasson minket végig.
Ne legyen egy félpercnél békességünk
Mert akkor végünk, végünk.

Kiss Dénes

Talam Attila felvétele

